

บทที่ 7 การสร้างสถาบันการเมือง

หัวข้อเรื่อง

1. ที่มาของสถาบันทางการเมือง
2. มาตรการในการวัดระดับของการพัฒนาของสถาบัน
3. สถาบันทางการเมืองกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง
4. สถาบันทางการเมืองกับการสร้างความเป็นทันสมัย
5. สถาบันทางการเมืองกับวัฒนธรรมทางการเมือง

แนวคิด

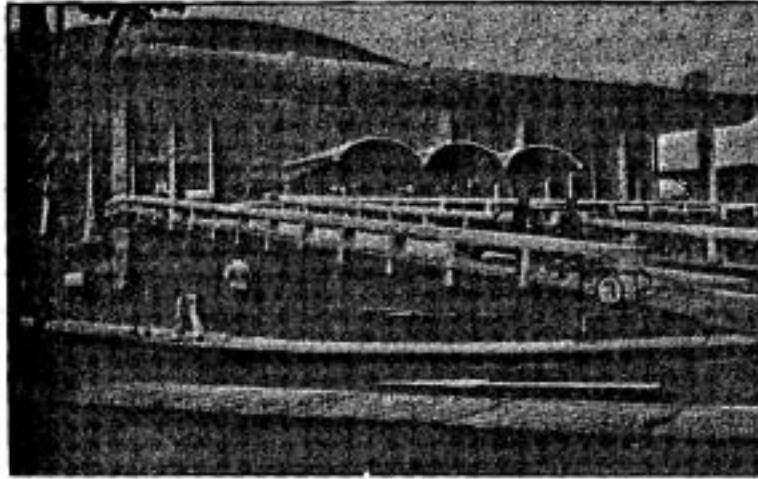
1. สถาบันทางการเมืองจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญของระบบการเมืองในการแก้ไขข้อขัดแย้ง
2. ในแต่ละระบบการเมือง จะมีสถาบันทางการเมืองอยู่มากมายซึ่งจะแตกต่างกันในเรื่องของประสิทธิภาพ
3. เสถียรภาพทางการเมืองจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อระบบการเมืองนั้นมีสถาบันทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะแก้ไขข้อขัดแย้งหรือสนองตอบต่อความต้องการที่เกิดจากการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองได้
4. กระบวนการสร้างความทันสมัยมีผลกระทบต่อสถาบันทางการเมืองทั้งในแง่บวกและลบ เช่นเดียวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของแต่ละสังคม

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาจบบทที่ 7 แล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายที่มาและความสำคัญของสถาบันทางการเมืองได้
2. อธิบายมาตรการในการวัดประสิทธิภาพของสถาบันได้
3. อธิบายลักษณะของระบบการเมืองที่มีเสถียรภาพและไร้เสถียรภาพได้
4. อธิบายผลกระทบของกระบวนการสร้างความทันสมัยและวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีต่อสถาบันทางการเมืองได้

บทนำ

Samuel P. Huntington ได้กล่าวไว้ในคำขึ้นต้นของบทแรกในหนังสือชื่อ *Political Order in Changing Societies* ว่า

“ความแตกต่างทางการเมืองระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่สำคัญที่สุดไม่ได้อยู่ที่รูปแบบของการปกครองแต่ที่ระดับความสามารถของการปกครอง”¹

นั่นคือ ที่ว่าประเทศ ก. ต่างจากประเทศ ข. เนื่องจากประเทศทั้งสองมีรูปแบบของการปกครองแตกต่างกัน กล่าวคือ ประเทศ ก. ใช้ระบอบประชาธิปไตย แต่ประเทศ ข. ใช้ระบบเผด็จการนั้น ความจริงแล้วหาได้เป็นข้อแตกต่างที่แท้จริงไม่ แต่ความแตกต่างระหว่างประเทศ ก. กับประเทศ ข. ที่แท้จริงอยู่ที่ระดับความสามารถในการปกครอง อันหมายถึงความสามารถของรัฐบาลในการสร้างความเห็นพ้องต้องกันในเป้าหมายของสังคม มีความชอบธรรมในระบบการเมืองที่เป็นอยู่ มีองค์กรที่มีประสิทธิภาพ มีชุมชนที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันสูงและมีเสถียรภาพอย่างเช่นเราจะพบว่าสหรัฐอเมริกา อังกฤษและรัสเซียต่างก็มีระบอบการเมืองการปกครองที่ต่างกันไปไม่มากนัก แต่ที่ประเทศทั้งสามมีสิ่งหนึ่งร่วมกัน คือความสามารถในการปกครอง ราษฎรของทั้งสามประเทศต่างเห็นพ้องต้องกันในความชอบธรรมของระบบการเมือง ประเทศทั้งสามต่างมีสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ มีพรรคการเมืองที่เป็นระบบ มีการจัดองค์กรอย่างดี ประชากรเข้าไปมีส่วนร่วมทางการ

เมืองในระดับสูง ระบบการดำเนินงานของพลเรือนควบคุมการดำเนินงานของทหารได้ และ
รัฐบาลเข้าเกี่ยวข้องกับทางเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง

เมื่อเราหันมามองประเทศต่าง ๆ ในแถบลาตินอเมริกา แอฟริกา และเอเชีย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศกำลังพัฒนา เราจะพบว่าประเทศเหล่านี้ประสบกับความขาดแคลนทั้งอาหาร
การกิน รายได้ก็ต่ำ ความรู้ก็น้อย สุขภาพก็ไม่ดี ความสามารถในการผลิตก็อยู่ในระดับต่ำ แต่
สิ่งที่ประเทศเหล่านี้ขาดแคลนและเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งก็คือ สถาบันทางการเมือง อันหมายถึง
รัฐบาลที่มีประสิทธิภาพ มีความชอบธรรมนั่นเอง

สถาบันทางการเมืองเกิดขึ้นได้อย่างไร

ในสังคมแบบดั้งเดิมนั้น พฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลจะมีปัจจัยที่สำคัญประการ
หนึ่งเป็นตัวกำหนด และปัจจัยนั้นก็คือ ปทัสถานของสังคม ซึ่งปทัสถานของสังคมดั้งเดิมนั้น
จะไม่เอื้อต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เช่น เชื่อและเป็นที่ยอมรับกันว่า
กษัตริย์คือสมมติเทพที่ทรงปกครองแผ่นดิน หรือยอมรับในสภาวะถูกปกครองอย่างไว้มนุชยธรรม
โดยอ้างว่าเป็นผลสืบเนื่องมาจากกรรมเก่า เป็นต้น เราจึงพบว่าสังคมแบบดั้งเดิมนั้นจะมีเสถียรภาพ
ในระดับสูงดังเช่นการปกครองของจีนและอียิปต์สมัยก่อน

ต่อมาเมื่อสังคมมีการสร้างความเป็นทันสมัย มีการค้นพบและนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ
เข้ามาประยุกต์ใช้มากขึ้น วัฒนธรรมแบบเก่า ๆ จะถูกทำลายไป วัฒนธรรมแบบใหม่ที่เหมาะ
สมกับวิถีชีวิตของสังคมใหม่จะเข้ามาแทนที่ บุคคลในสังคมจำเป็นต้องปรับแบบแผนพฤติกรรม
ของตนให้สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจสังคมที่เป็นทันสมัย กลุ่มทางสังคมแบบใหม่ ๆ ที่รวม
ตัวกันโดยมีอาชีพ ชนชั้นหรือทักษะเหมือนกันจะเข้าแทนที่กลุ่มเก่า ๆ ซึ่งเกิดจากการรวมตัว
แบบเครือญาติ มีเชื้อชาติหรือศาสนาเหมือน ๆ กัน ความขัดแย้งในระหว่างผลประโยชน์ใน
ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ก็จะมีมากขึ้นเป็นทวีคูณ ความจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ทางการเมืองเพื่อให้
สังคมสามารถคงอยู่และดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงเกิดขึ้น ดังนั้นเมื่อกลุ่มทางสังคมเกิด
ขึ้นมามากสถาบันทางการเมืองจำเป็นต้องมีความซับซ้อนและมีอำนาจมากด้วย แต่ถ้ากลุ่มทาง
สังคมเกิดขึ้นมากและมีพลังสูง ในขณะที่สถาบันทางการเมืองอ่อนแอแล้ว ปัญหาเรื่องเสถียรภาพ
ทางการเมืองก็จะเกิดขึ้น

ความเป็นสถาบัน (Institutionalization) คืออะไร

ความเป็นสถาบัน หมายถึง "กระบวนการที่ทำให้การดำเนินการทางสังคมมีลักษณะที่
เป็นทางการและมีมาตรฐานซึ่งช่วยรักษาค่านิยมของสังคมและช่วยสร้างกระบวนการเพื่อการ
ควบคุมในสังคม"²

นักวิชาการบางท่านมองว่า ความเป็นสถาบัน คือ "การพัฒนาแบบแผนของการปะทะสังสรรในทางสังคม (Social Interaction) ใด ๆ ที่แน่นอน ซึ่งขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ที่เป็นทางการ กฎหมาย ประเพณีและพิธีกรรมใด ๆ ความเป็นสถาบันนี้ทำให้เราสามารถคาดหมายพฤติกรรมทางสังคมได้ว่าจะเป็นอย่างไ"³

S.P. Huntington ให้ความเห็นว่ ความเป็นสถาบัน คือ "กระบวนการซึ่งองค์กรและกระบวนการต่าง ๆ ใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งคุณค่าและเสถียรภาพ"⁴

เราจึงอาจจะสรุปได้ว่าความเป็นสถาบันในที่นี้ก็คือกระบวนการในการพัฒนาองค์กร ตลอดจนกระบวนการที่องค์กรนั้น ๆ ใช้เพื่อให้เป้าหมายลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับในความชอบธรรมและความมีเสถียรภาพในระดับหนึ่ง

มาตรการในการ วัดระดับของการพัฒนาของสถาบัน

จากวิวัฒนาการของสังคมหนึ่ง ๆ เราจะพบว่ามีกลุ่มทางสังคมเกิดขึ้นมากมาย บางกลุ่มสามารถเกาะตัวกันอย่างเหนียวแน่น แต่บางกลุ่มรวมกันได้เพียงชั่วระยะหนึ่งก็ต้องสลายไป บางกลุ่มมีความเป็นปึกแผ่นมีสมาชิก กฎระเบียบต่าง ๆ มากมาย แต่บางกลุ่มไม่มีพิธีรีตองมาก ในทางการเมืองก็เช่นกัน เรามีสถาบันทางการเมืองมากมาย เช่น รัฐสภา พรรคการเมือง กลุ่มอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์ เป็นต้น แต่ละกลุ่มต่างก็มีระดับของความเป็นสถาบันทางการเมือง (Political Institutionalization) ที่แตกต่างกันไป หรือกล่าวได้ว่าต่างก็มีระดับของการพัฒนาแตกต่างกันไปนั่นเอง ซึ่งในการที่เราจะวัดว่ากลุ่มใดหรือองค์กรใดมีระดับของความแข็งแกร่งหรือพัฒนามากน้อยกว่ากันนั้น Huntington ได้เสนอปัจจัยหลักในการวัดไว้ 2 ประการ คือ⁵

1. ขอบเขตของการสนับสนุน (Scope of Support) หมายถึง ขอบเขตที่องค์กรและกระบวนการทางการเมืองสามารถดำเนินกิจกรรมในสังคม ถ้าองค์กรใดมีชนชั้นสูงกลุ่มน้อยเท่านั้นที่เป็นสมาชิกอยู่ ขอบเขตขององค์กรก็จำกัดหรือแคบ แต่ถ้าองค์กรใดมีสมาชิกจำนวนมาก ขอบเขตของการดำเนินการขององค์กรก็จะกว้างขวางซึ่งเราจะพบว่าองค์กรใดที่ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนมากและมาจากหลายกลุ่ม หลายชนชั้นแล้ว องค์กรนั้นมักจะมีระดับของการพัฒนาสูง

2. ระดับของความเป็นสถาบัน (Level of Institutionalization) องค์กรใดจะทรงไว้ซึ่งคุณค่าความมั่นคงและเป็นที่ยอมรับของสมาชิกของสังคมได้ จะต้องมียุทธวิธีประกอบ 4 ประการดังต่อไปนี้

2.1 ความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) องค์กรใดมีความสามารถในการ

ปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมได้ดี องค์การนั้นจะมีระดับของความเป็นสถาบันสูง ตรงกันข้าม ถ้าองค์การใดมีความยืดหยุ่นน้อย องค์การนั้นก็จะมีระดับของความเป็นสถาบันต่ำ

ส่วนในการที่เราจะรู้ได้ว่าองค์การใดมีความสามารถในการปรับตัวมากน้อยเพียงไรเราอาจดูได้จากตัวแปรที่สำคัญ คือ อายุ และในการวัดอายุขององค์การตลอดจนกระบวนการขององค์การนั้นเราอาจทำได้ 3 วิธีคือ

2.1.1 วัดอายุจากการก่อตั้ง กล่าวคือ องค์การใดที่ก่อตั้งมานาน องค์การนั้นก็ยิ่งมีความเป็นสถาบันในระดับสูง เราจึงยาวนาน ก็จะมีแนวโน้มว่าจะสามารถต่อต่อไปในอนาคตอย่างน้อยก็ช่วงเวลาหนึ่ง เช่น เราจะพบว่าพรรคประชาธิปัตย์ได้ก่อตั้งมานานกว่าพรรคพลังใหม่ โดยใช้มาตรการในเรื่องของอายุจากการก่อตั้ง เราจึงอาจกล่าวได้ว่า พรรคประชาธิปัตย์มีความสามารถในการปรับตัวได้ดีกว่าพรรคพลังใหม่ จึงมีแนวโน้มว่าจะมีความชอบธรรมและมีเสถียรภาพ หรือมีระดับของความเป็นสถาบันสูงกว่าด้วย

2.1.2 วัดจากรุ่น (Generations) กล่าวคือ ถ้าองค์การใดมีผู้นำที่เข้าสู่ตำแหน่งโดยสันติวิธีหลายรุ่นกว่าองค์การนั้นก็ยิ่งมีความสามารถในการปรับตัวมากกว่าองค์การที่มีผู้นำเพียงรุ่นเดียว แต่ข้อจำกัดก็มี เช่น รัฐบาล หรือการเมืองในบางประเทศอยู่ในอำนาจหรือดำเนินการมาเป็นระยะเวลาสั้น โดยที่มีผู้นำเพียงรุ่นเดียว เช่น ในจีนนับตั้งแต่ปี 1927 ที่มีการก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยนั้น จนกระทั่งปี 1976 ที่เมา เซตุง ประธานพรรคคนแรกเสียชีวิตไปนับเวลาได้ 49 ปี แต่กลับมีผู้นำเพียงรุ่นเดียวเท่านั้น ในบางองค์การก็อาจเปลี่ยนแปลงผู้นำใหม่แต่ยังเป็นคนในรุ่นเดียวกับผู้นำคนแรก ๆ ก็ได้ เช่น การเปลี่ยนผู้นำในรัสเซียจากเลนินเป็นสตาลิน ซึ่งถือว่าคนรุ่นเดียวกัน แต่การเปลี่ยนผู้นำจากสตาลินจากครุสชอฟถือว่าเป็นคนละรุ่น

2.1.3 วัดจากหน้าที่ขององค์การ โดยปกติแล้วองค์การจะถูกจัดตั้งขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ใด ๆ เมื่อบรรลุสู่เป้าหมายแล้ว องค์การนั้นก็จะมีหน้าที่ใดมาทำ เพื่อที่องค์การนั้นจะอยู่รอดและดำเนินต่อไปได้องค์การจำเป็นต้องหาหน้าที่อื่น ๆ มากระทำต่อไปอีก ดังนั้นองค์การใดที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมโดยมีการเปลี่ยนหน้าที่หลัก ๆ ได้ โดยที่ไม่ก่อให้เกิดการสลายตัว องค์การนั้นจะมีระดับของความเป็นสถาบันสูงด้วย เช่น สมาคมผู้ต่อต้านวัณโรค เมื่อดำเนินงานไปปรากฏว่ามีการค้นพบยาป้องกันและมีการให้การรักษาเยียวยาอย่างดีจนวัณโรคหายไปจากโลก สมาคมก็อาจเปลี่ยนหน้าที่ใหม่มาทำการรณรงค์ต่อต้านซิฟิลิส เหล่านี้เป็นต้น ในแง่นี้สมาคมที่ “ผ่าน” มาหลายโรคถือได้ว่ามีระดับของความเป็นสถาบันสูง

2.2 ความซับซ้อน (Complexity) องค์กรใดที่มีความซับซ้อนสูง องค์กรนั้นจะมีความเป็นสถาบันสูง ความซับซ้อนในที่นี้หมายถึงการที่องค์กรมีหน่วยงานย่อยหรือสาขาแยกออกไปไม่ว่าจะอยู่ในรูปของสาขาหรือหน้าที่ และรูปแบบของหน่วยงานย่อยนี้มีความแตกต่างกันด้วย องค์กรใดที่ประกอบไปด้วยหน่วยงานย่อยที่แตกต่างกันจำนวนมาก ความสามารถขององค์กรในการที่จะคงไว้ซึ่งความจงรักภักดีจากบรรดาสมาชิกก็จะยิ่งมีมาก เช่นเรามององค์กรของระบบราชการไทย เราจะพบว่าในแต่ละกระทรวงจะมี กรม กอง แผนกต่าง ๆ มากมาย ซึ่งหน่วยงานย่อยเหล่านี้จะทำหน้าที่ที่สำคัญยิ่งในการสนองตอบต่อข้อเรียกร้องเบื้องต้น เป็นผลให้การดำเนินงานของระบบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพของส่วนในสังคมแบบดั้งเดิมซึ่งมีระดับของความซับซ้อน มีหน่วยงานหลักไม่กี่องค์กร ในแต่ละองค์กรก็ขาดการแบ่งส่วนภายในที่และความรับผิดชอบเป็นหน่วยงานย่อย ๆ เมื่อสังคมวิวัฒนาการไป การสร้างความเป็นทันสมัยจะเป็นตัวที่ก่อให้เกิดการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น นั่นคือ ข้อเรียกร้องที่คนมีต่อระบบจะเพิ่มขึ้นทั้งในแง่ของปริมาณและคุณภาพ ถ้ารัฐบาลขาดระบบย่อยหรือหน่วยงานย่อยในระดับล่างคอยรับและสนองตอบต่อข้อเรียกร้องพื้นฐานแล้ว ข้อเรียกร้องจะเพิ่มทวีขึ้นและจะกลายเป็นพลังสำคัญในการผลักดันให้รัฐบาลเปลี่ยนแปลงไปได้ แต่ในบางสังคมดั้งเดิมที่มีความซับซ้อนสูงอย่างเช่นในสังคมญี่ปุ่นเมื่อมีการสร้างความเป็นทันสมัย สถาบันทางการเมืองแบบเดิมก็ยังสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมสมัยใหม่ได้

ด้วยเหตุนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่า ความซับซ้อนขององค์กรจะช่วยก่อให้เกิดเสถียรภาพกับองค์กรนั้นได้

2.3 ความเป็นอิสระ (Autonomy) องค์กรทางการเมืองใดที่ไม่ขึ้นอยู่กับกลุ่มทางสังคมหรือพฤติกรรมของกลุ่มใด ๆ องค์กรนั้นจะมีความเป็นสถาบันสูง นั่นคือความเป็นอิสระจะสัมพันธ์กับตัวแปร 2 ประการคือ องค์กรทางการเมืองกับกลุ่มทางสังคม ความเป็นสถาบันทางการเมืองในแง่ที่หมายถึงการพัฒนาองค์การทางการเมืองและกระบวนการซึ่งไม่เฉพาะเพื่อการแสดงออกถึงผลประโยชน์ของกลุ่มทางสังคมใด ๆ ฉะนั้น องค์กรทางการเมืองใดที่เป็นเครื่องมือหรือรับใช้ผลประโยชน์ให้กับกลุ่มใด ๆ เช่น ครอบครัวยุโรป หรือชนชั้นถือได้ว่าองค์กรนั้นขาดความเป็นอิสระและขาดความเป็นสถาบัน ดังนั้นถ้าเราพิจารณาจากพรรคการเมืองซึ่งเป็นองค์กรทางการเมืองที่สำคัญองค์กรหนึ่ง เราอาจกล่าวได้ในขณะนี้ว่า พรรคการเมืองที่เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น กลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มชาวนา หรือนักธุรกิจ จะมีความเป็นอิสระน้อยกว่าพรรคที่เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของกลุ่มทางสังคมหลาย ๆ กลุ่ม และจะมีระดับของความเป็นสถาบันต่ำกว่าด้วย

ในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการทางการเมืองก็เช่นเดียวกับองค์กรทางการเมืองกล่าวคือ

จะแตกต่างกันไปตามระดับของความเป็นอิสระ กระบวนการนี้ในระบบการเมืองที่ทันสมัยมีไว้เพื่อลดบทบาทที่ใช้กำลังรุนแรงให้น้อยลง และเพื่อจำกัดอิทธิพลจากความมั่งคั่งไม่ให้เข้าสู่ระบบได้ แต่ข้าราชการเมืองใดมีนักการเมืองที่อยู่ใต้อิทธิพลของนายทหารไม่กี่คน หรืออยู่ใต้อิทธิพลเงินตราแล้วถือได้ว่าระบบตลอดจนกระบวนการทางการเมืองนั้นขาดความเป็นอิสระ

นอกจากนี้ เมื่อสังคมเป็นทันสมัยยิ่งขึ้น คนกลุ่มใหม่ ๆ ก็พยายามเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้น ในระบบการเมืองที่มีระดับของความเป็นอิสระขององค์กรทางการเมืองต่ำ พรรคการเมืองเป็นตัวแทนของคนบางกลุ่ม ผู้นำทางการเมืองสับเปลี่ยนกันเองในหมู่เครือญาติ คนกลุ่มใหม่นี้จึงจำเป็นต้องหาทางเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการเพิกเฉยต่อองค์กร ตลอดจนกระบวนการทางการเมืองที่มีอยู่ แต่ไม่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มตน รูปแบบของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของคนกลุ่มใหม่ ๆ จึงมักจะอยู่ในลักษณะของการใช้กำลังรุนแรง อันจะเป็นผลเสียต่อระบบการเมืองเอง

ในทางตรงข้าม ในระบบการเมืองที่พัฒนาแล้วนั้น องค์กรตลอดจนกระบวนการทางการเมือง จะมีระดับของความเป็นอิสระสูงกล่าวคือ สามารถดูดกลืนเอาคนกลุ่มใหม่ โดยผ่านทางกระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง เปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของสมาชิกคนรุ่นใหม่ให้ตื่นตัว

2.4 ความเป็นปึกแผ่น (Coherence) องค์กรใดที่มีความเป็นปึกแผ่นสูง องค์กรนั้นก็จะมีความเป็นสถาบันสูงด้วยความเป็นปึกแผ่นขององค์กรนี้ เราอาจดูได้จากความเห็นพ้องต้องกันในขอบเขตของหน้าที่และกระบวนการต่าง ๆ ขององค์กรนั้น ๆ โดยเฉพาะในบรรดาสมาชิกที่ทำงานหรือตื่นตัวอยู่เสมอ ซึ่งในทางทฤษฎีนั้น องค์กรอาจมีความเป็นอิสระโดยปราศจากความเป็นปึกแผ่น และอาจมีความเป็นปึกแผ่นแต่ขาดความเป็นอิสระ แต่ในข้อเท็จจริงทางปฏิบัตินั้น ทั้งความเป็นอิสระและความเป็นปึกแผ่นจะดำเนินไปด้วยกัน ความเป็นอิสระจะกลายเป็นสื่อที่จะนำมาซึ่งความเป็นปึกแผ่น มีศักดิ์ศรีและแนวพฤติกรรมที่เป็นของตัวเอง

ส่วน S.M.Lipset⁶ อ้างไว้ในลักษณะเดียวกันว่า สถาบันทางการเมืองจะมีเสถียรภาพสามารถดำเนินการอยู่ได้โดยมีอุปสรรคน้อยที่สุดหรือมีระดับของความเป็นสถาบันสูงได้นั้น ส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. ความชอบธรรม (Legitimacy) หมายถึงความสามารถขององค์กรในการที่จะสร้างและรักษาไว้ซึ่งความเชื่อที่ว่าองค์กรนั้น ๆ เป็นหน่วยงานที่เหมาะสมเป็นที่ยอมรับว่าถูกต้อง
2. ความมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) หมายถึงการปฏิบัติงานที่ได้ผลสามารถสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน ตลอดจนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมได้

โดยปกติแล้ว กลุ่มต่าง ๆ มักจะตีค่าว่าสถาบันทางการเมืองนั้นชอบธรรมหรือไม่ชอบธรรม น่าสนับสนุนหรือไม่ควรจะไปสนับสนุนขึ้นอยู่กับว่าสถาบันทางการเมืองนั้นให้อะไรกับกลุ่มคนบ้าง ซึ่งสิ่งที่สถาบันทางการเมืองให้กับกลุ่มได้นั้นอาจอยู่ในรูปของรางวัลทางวัตถุ เช่น เงิน ทรัพย์สิน ความกินดีอยู่ดี หรืออาจอยู่ในรูปของนามธรรม เช่น ความยึดมั่นผูกพันในแง่ของอุดมการณ์ เป็นต้น บางกลุ่มอาจสนับสนุนพรรคกิจสังคมเพราะมองว่าเป็นพรรคการเมืองที่ยึดนโยบายเงินผัน ซึ่งทำให้พวกเขาได้ทำงานในยามที่ต้องการ มีการรักษาพยาบาล แต่บางกลุ่มกลับไปสนับสนุนพรรคพลังใหม่ เพราะเชื่อว่านโยบายของพรรคการเมืองนี้จะนำมาซึ่งความเป็นธรรมให้กับสังคมโดยรวม อันตรงกับอุดมการณ์ของตน

อย่างไรก็ตามวิกฤตการณ์ของความชอบธรรมนี้ อาจเกิดขึ้นได้เมื่อสังคมแปรเปลี่ยนไป อุดมการณ์ของสถาบันทางการเมืองเก่า ๆ อาจถูกท้าทาย มีคนกลุ่มใหม่ ๆ เข้าไปมีส่วนร่วมในสถาบันทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น ค่านิยมใหม่ ๆ ความต้องการแบบใหม่ ๆ จึงเกิดขึ้นและจะเป็นตัวที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงสถาบันเสียใหม่ หรือไม่ก็สถาบันนั้นจะต้องสลายตัวไป⁷

โดยทั่วไปแล้ว แม้ว่าสถาบันทางการเมืองค่อนข้างจะมีประสิทธิผลก็ตาม แต่ถ้าสถาบันปิดกั้นไม่ยินยอมให้คนกลุ่มใหม่เข้าไปมีส่วนร่วมด้วยแล้ว วิกฤตการณ์ของความชอบธรรมจะเกิดขึ้นในขณะเดียวกัน ถ้าสถาบันทางการเมืองขาดความมีประสิทธิผลติดต่อกัน สถาบันนั้นแม้จะมีความชอบธรรมแต่ก็อาจนำไปสู่ทางไว้เสถียรภาพได้เช่นกัน

เราจึงอาจสรุปได้ว่าทฤษฎีของ Lipset ในเรื่องของมาตรการในการวัดระดับของเสถียรภาพหรือระดับของการพัฒนาของสถาบันทางการเมืองคือ ความชอบธรรมนั้น จะมีลักษณะในทำนองเดียวกันกับมาตรฐานวัดหรือปัจจัยตัวแรกของ Huntington ที่ว่าด้วยขอบข่ายของการสนับสนุนส่วนตัววัดตัวที่สองของ Lipset คือ ความมีประสิทธิผล อันหมายถึงความสามารถของสถาบันทางการเมือง จะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับของ Huntington ที่ว่าด้วยปัจจัยต่าง ๆ ของความเป็นสถาบันอันประกอบด้วย Adaptability, Complexity, Autonomy และ Coherence นั้นเอง

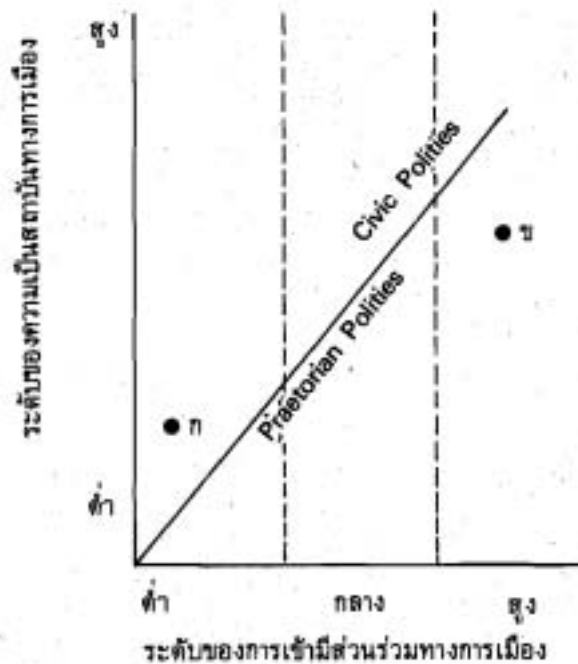
สถาบันทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ในแต่ละระบบการเมืองนั้น จะมีระดับของความเป็นสถาบันและระดับของการเข้าร่วมส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันไป ด้วยเหตุนี้ เราจึงอาจแบ่งระบบการเมืองที่มีอยู่โดยใช้ปัจจัยทั้งสองเป็นตัวกำหนด ในแง่ของปัจจัยเรื่องความเป็นสถาบันนั้น เราอาจกำหนดไว้เพียง 2 ระดับ กล่าวคือ ระดับสูงกับระดับต่ำ ส่วนในแง่ของปัจจัยเรื่องการเข้าร่วมส่วนร่วมทางการเมือง

นั้น เราอาจกำหนดระดับได้เป็น 3 ระดับด้วยกันตามลักษณะวิวัฒนาการของสังคม กล่าวคือ ระดับต่ำ หมายถึง สังคมหรือระบบการเมืองที่ยินยอมให้เฉพาะชนชั้นขุนนางหรือผู้นำเก่า ๆ เท่านั้นเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ ระดับกลาง หมายถึงระบบการเมืองที่เริ่มให้ชนชั้นกลางเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและระดับสูง หมายถึงระบบการเมืองที่ชนทุกชั้นในสังคมต่างเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองโดยทั่วหน้า

จากปัจจัยทั้งสองประการ เราจึงอาจแบ่งระบบการเมืองได้ดังรูป

จากรูป เราจะพบว่าระบบการเมืองตามทรรศนะนี้จะมีอยู่ 2 ระบบด้วยกัน คือ⁸

1. ระบบการเมืองแบบ Civic (Civic Politics) หมายถึงระบบที่มีระดับของความเป็นสถาบันสูงเมื่อเทียบกับอัตราเพิ่มของระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสังคมจากรูปเรา จะพบว่าสังคม ก. แม้จะมีระดับของความเป็นสถาบันต่ำเมื่อเทียบกับสังคม ข. แต่สังคม ก. ถูกจัดให้อยู่ในประเภทของสังคม Civic ในขณะที่สังคม ข. ถูกจัดให้อยู่ในอีกสังคมหนึ่ง ทั้งนี้ก็เพราะสัดส่วนของระดับความเป็นสถาบันทางการเมืองต่อระดับของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสังคม ก. สูงกว่าของสังคม ข. นั่นเอง

เราจึงพบว่าสังคม Civic นั้นมีอยู่ในทุกระดับของการเข้ามีส่วนทางการเมือง และด้วยเหตุนี้เราจึงอาจแบ่งสังคม Civic ออกได้เป็น 3 รูปแบบด้วยกัน คือ

1.1 สังคม Organic หมายถึงสังคม Civic ที่เกิดขึ้นในขณะที่ยังมีระดับของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำหรือในสังคมระยะแรก เช่น ในเอธิโอเปีย เป็นต้น

1.2 สังคม Whig หมายถึงลักษณะของสังคม Civic ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีระดับของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองปานกลาง เช่นในชิลี

1.3 สังคม Participant เป็นสังคม Civic ที่พบในสังคมที่ทันสมัยมีระดับของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูง เช่นในรัสเซีย

2. ระบบการเมืองแบบ Praetorian หมายถึง ระบบการเมืองที่มีระดับของความเป็นสถาบันต่ำเมื่อเทียบกับระดับของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่สูง สังคมนี้ผู้คนจะเข้าไปมีส่วนร่วมโดยใช้พลังหรือวิธีการของตนเอง ไม่ยอมรับในกระบวนการทางการเมืองที่มีอยู่ ความชอบธรรมของสถาบันทางการเมืองที่มีอยู่ต่ำมาก

ระบบการเมืองหรือสังคมแบบนี้อาจแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ ด้วยกันคือ

2.1 สังคมคณาธิปไตย (Oligarchical Society) หมายถึงสังคมที่มีระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ ในขณะที่เดียวกันสัดส่วนระหว่างระดับของความเป็นสถาบันกับระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำด้วย เช่นในปารากวัย เป็นต้น

2.2 สังคม Radical หมายถึงสังคมที่มีระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองปานกลาง แต่สัดส่วนระหว่างความเป็นสถาบันกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ เช่นใน ฮีลิปส์

2.3 สังคม Mass หมายถึง สังคมที่มีระดับของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง แต่สัดส่วนระหว่างความเป็นสถาบันกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ เช่นใน อาร์เจนตินา เป็นต้น

ถ้าเรามองย้อนไปถึงการแบ่งระบบการเมืองโดยใช้ตัวแปรอื่น ๆ เป็นแนวในการพิจารณา เราจะพบว่าระดับของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น ก็อาจใช้แบ่งระบบสังคมได้เป็น 3 ระบบ คือ สังคมที่ทันสมัย สังคมที่อยู่ในระยะกำลังเปลี่ยนแปลง และสังคมแบบดั้งเดิมในขณะเดียวกัน นักวิชาการบางท่านใช้ระดับของความเป็นสถาบัน แบ่งระบบการเมืองออกได้เป็นระบบการเมืองที่พัฒนาแล้วกับระบบการเมืองที่ด้อยพัฒนา เมื่อเรานำเอาตัวแปรทั้งสองประการข้างต้นมาใช้แบ่งระบบการเมืองออกเป็น Civic กับ Praetorian จึงหาจำเป็นไม่ว่า Civic จะต้องเป็นสังคมที่ทันสมัย หรือเป็นสังคมที่พัฒนาแล้วในแง่ที่มีระดับของความเป็นสถาบันสูงเสมอไปไม่ แต่จะต้องมีสัดส่วนของระดับของความเป็นสถาบันต่อระดับของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในอัตราสูง หมายความว่าเมื่อระดับของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประ-

ชาชนเปลี่ยนไปอันเนื่องมาจากการศึกษาก็ดี กระบวนการ Social Mobilization ก็ดี หรือการเปลี่ยนชนชั้นก็ดี สถาบันทางการเมืองที่มีอยู่จำเป็นต้องพัฒนาตนเองในอัตราเดียวกันหรือสูงกว่า เพื่อความอยู่รอดของสถาบันเอง เราจึงอาจจะสรุปได้อย่างหยاب ๆ ว่า สังคม Civic ก็คือสังคมที่มีเสถียรภาพ ในขณะที่สังคม Praetorian คือสังคมที่ไร้เสถียรภาพนั่นเอง

สถาบันทางการเมืองกับการสร้างความเป็นทันสมัย

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่ากระบวนการสร้างความเป็นทันสมัย (Modernization) นั้น มีผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเมืองมาก จะเห็นได้ว่าตัวแปรที่สำคัญ 2 ประการของกระบวนการนี้คือ การพัฒนาเศรษฐกิจกับ Social Mobilization นั้นจะช่วยผลักดันให้ระดับของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพิ่มขึ้น ในสังคมดั้งเดิมนั้น ความชอบธรรมของระบบอยู่ที่ค่านิยม ประเพณี เมื่อถูกกระทบจากกระบวนการสร้างความเป็นทันสมัยค่านิยมและประเพณีดั้งเดิมจะถูกทำลาย สังคมชนิดนี้จะอยู่รอดต่อไปได้จำเป็นต้องปรับปรุงสถาบันทางการเมืองให้มีความสามารถที่จะต้านทานต่อแรงผลักดันอันเนื่องมาจากพลังการเปลี่ยนแปลง สังคมดั้งเดิมแบบ Civic จะมีเปรียบว่าแบบ Praetorian เมื่อถูกทำลายจากความเป็นทันสมัย กล่าวคือในสังคมดั้งเดิมแบบ Civic จะมีสถาบันทางการเมืองที่ได้รับการพัฒนาในระดับสูง เมื่อเปรียบกับระดับของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โครงสร้างทางการเมืองของสังคมจะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนามากกว่าในสังคม Praetorian เช่น ในสังคมญี่ปุ่นสมัยก่อน ปี ค.ศ. 1868 ซึ่งใช้ระบบศักดินาปกครอง อำนาจทางการเมืองตกอยู่ในมือของโชกุน มีโตเมียวเป็นผู้ปกครองแคว้นโดยขึ้นอยู่กับโชกุน ส่วนโตเมียวก็จะมีซามูไร ซึ่งเป็นชนชั้นนักรบเป็นข้าบริวาร และต่อมาพวกซามูไรก็วิวัฒนาการไปเป็นพวกทหาร มีการบังคับบัญชาที่เคร่งครัดและระบบการใช้อำนาจของโชกุนก็ได้พัฒนาไปอยู่ในรูปของสถาบันของระบบราชการไป⁹

แต่ในบางสังคม เช่น อาร์เจนตินา เมื่อได้พัฒนาสังคมให้เป็นทันสมัยแล้ว กล่าวคือ ในกลางทศวรรษ 1950 นั้น อาร์เจนตินามีพลเมืองกว่าครึ่งประเทศที่อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ที่มีคนอยู่กว่า 2 แสนคนขึ้นไป พลเมืองถึง 86 เปอร์เซ็นต์อ่านออกเขียนได้ 75 เปอร์เซ็นต์ทำงานเลี้ยงชีพด้านอื่น ๆ ที่ไม่ใช่งานเกษตรกรรม ผลผลิตประชาชาติรายบุคคลสูงกว่า US \$500 แต่ก็ปรากฏว่าอาร์เจนตินาไม่ได้พัฒนาสถาบันทางการเมืองให้มีประสิทธิภาพเพียงพอ การเมืองจึงไร้เสถียรภาพ มีการปฏิวัติครั้งแล้วครั้งเล่า

ในขณะที่เดียวกันถ้าเราหันมาดูสังคมอินเดีย ซึ่งระดับของการสร้างความเป็นทันสมัยต่ำมาก เมื่อเทียบกับอาร์เจนตินา กล่าวคือในช่วงทศวรรษเดียวกันนั้น อินเดียมีผลผลิตประชาชาติต่อบุคคลเพียง US \$72 ประชากร 80 เปอร์เซ็นต์อ่านหนังสือไม่ออก เขียนหนังสือไม่ได้ และกว่า

80 เปอร์เซ็นต์ที่อาศัยอยู่ในชนบทนอกตัวเมือง ประมาณ 70 เปอร์เซ็นต์ของชาวอินเดียที่ทำงานด้านการเกษตร ซึ่งยังมีภาษาต่าง ๆ ที่ใช้กันอยู่ในสังคมถึง 14 ภาษาหลัก ๆ และมีการแบ่งวรรณะและศาสนาอย่างเคร่งครัดด้วย แต่ถ้าเรามองสถาปัตยกรรมทางการเมืองของอินเดียแล้ว เราจะพบว่าอินเดียมีสถาปัตยกรรมเมืองที่มีระดับของการพัฒนาในขั้นสูงเทียบได้กับในประเทศยุโรปที่ทันสมัยหลายประเทศ อินเดียมีพรรคการเมืองที่ได้รับการยอมรับมีระดับของการปรับตัว ความซับซ้อนความเป็นอิสระและมีความเป็นปึกแผ่นสูง พรรคนี้ก็คือ พรรคคองเกรส (Congress Party) และยังมีสถาบันหลัก ๆ เคียงอีกสถาบันหนึ่ง คือ สถาบันระบอบราชการซึ่งได้พัฒนาตนเองมาตลอดนับตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา จึงมีผลให้ระบบการเมืองของอินเดียมีเสถียรภาพสูง

เราจึงอาจจะสรุปเป็นประเด็นหลักได้ดังต่อไปนี้

1. ระบบการเมืองที่ทันสมัย ต่างจากระบบการเมืองแบบประเพณีที่ขอบข่ายและระดับของความสำนึกทางการเมืองและการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง
2. ระบบการเมืองที่เป็นทันสมัยและพัฒนาแล้วต่างจากระบบการเมืองแบบประเพณีที่พัฒนาแล้ว ที่สภาพของสถาบันทางการเมือง
3. ระบบการเมืองที่ทันสมัยและพัฒนาแล้ว แตกต่างจากระบบการเมืองที่ทันสมัยและด้อยพัฒนาที่ระดับของความเป็นสถาบันทางการเมือง
4. ระบบการเมืองที่มีเสถียรภาพต่างจากระบบการเมืองที่ไร้เสถียรภาพที่สัดส่วนของความเป็นสถาบันกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

สถาบันทางการเมืองกับวัฒนธรรมทางการเมือง

ในชุมชนทางการเมืองใด ๆ เราจะพบว่าสถาบันทางการเมืองจะสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมืองอย่างยิ่ง Bertrand de Jouvenel ได้กล่าวไว้ว่า "ชุมชน หมายถึง ลักษณะของความเป็นสถาบันของความเชื่อ" ดังนั้น "หน้าที่ของข้าราชการก็คือ เพื่อเพิ่มความเชื่อถือในระหว่างกัน ให้เกิดขึ้นในใจของคนทั้งสังคม"¹⁰ นั่นเอง

ชุมชนทางการเมืองที่มีสัดส่วนของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบดั้งเดิมและแบบไพร์ฟ้า สูงกว่าแบบเข้ามีส่วนร่วมแล้ว สถาบันทางการเมืองจะคงมีเสถียรภาพอยู่ได้ ความชอบธรรมของชุมชน ตลอดจนกระบวนการทางการเมืองซึ่งตั้งอยู่บนฐานของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อแบบดั้งเดิมยังสามารถเป็นเกราะคุ้มครองได้เป็นอย่างดี แต่เมื่อสัดส่วนของวัฒนธรรมทางการเมืองแปรเปลี่ยนไป วัฒนธรรมทางการเมืองแบบเข้ามีส่วนร่วมเริ่มเข้าไปมีบทบาทที่สำคัญยิ่งขึ้น สถาบันทางการเมืองจำเป็นต้องปรับตนเองหาฐานสนับสนุนใหม่ ๆ เช่น ในสมัยก่อนผู้นำจะต้องเป็น

นักรบที่เก่งกล้า มีความสามารถในการทำสงคราม ทั้งนี้เพราะมีการรบราฆ่าฟัน แย่งชิงเมืองกัน อยู่บ่อย ๆ เมื่อสังคมวิวัฒนาการเป็นทันสมัย ผู้นำที่เป็นนักรบจะไม่เหมาะกับสภาพการเมืองการปกครองที่ปราศจากสงครามการใช้อาวุธ แต่เป็นสงครามเรื่องปากเรื่องท้องและสิ่งที่เป็นต่อการดำเนินชีวิตอื่น ๆ ซึ่งผู้นำนี้จะอยู่ในตำแหน่งต่อไปได้ก็จำเป็นต้องปรับตนเอง หาฐานสนับสนุนจากประชาชนให้มากยิ่งขึ้นแทนที่จะสนองตอบเฉพาะขุนนางอย่างแต่ก่อน ยอมรับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการเปิดโอกาสให้ ไม่ปิดกั้นหรือจำกัดรวมทั้งยอมให้มีการจัดตั้งองค์การทางการเมืองใหม่ ๆ ขึ้นมาเพื่อเป็นฐานและเป็นเครื่องมือกลั่นกรอง ข้อเรียกร้องทางการเมืองที่เกิดขึ้นด้วย

นอกจากนี้ ในบางสังคม วัฒนธรรมบางอย่างจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมทางการเมืองของสังคมด้วย เช่น สังคมที่คนไม่ไว้เนื้อเชื่อใจกัน ไร้ความจงรักภักดีต่อสังคม ขาดความรับผิดชอบต่อกิจการของสังคม มักจะเป็นผลให้รัฐบาลไร้ประสิทธิภาพและขาดเสถียรภาพ ลักษณะของสังคมที่มีวัฒนธรรมแบบนี้ คือ ประเทศอาหรับ เช่น ลิเบีย อิหร่าน อียิปต์ เลบานอน เป็นต้น ส่วนในพม่า Lucian Pye ก็พบวัฒนธรรมในลักษณะเดียวกันนี้¹¹ เด็กพม่าได้รับการอบรมสั่งสอนไม่ให้ไว้วางใจอื่นโดยเฉพาะคนแปลกหน้า จึงเป็นผลให้ระบบความสัมพันธ์ของคนภายในสังคมเป็นไปอย่างจำกัด คนจะเชื่อใจและมั่นใจกันเฉพาะกลุ่มใกล้ชิด เช่น กลุ่มเครือญาติ ตระกูลเดียวกัน หรือหมู่บ้านเดียวกัน แต่จะไม่ให้ความไว้วางใจกับสถาบัน หรือกลุ่มทางการเมืองที่อยู่ห่างไกลตนเอง

บทสรุป

ดังนั้น เราอาจสรุปได้ว่า ในสังคมที่ด้อยพัฒนาทางการเมืองนั้น ประชาชนจะไร้ความสำนึกในความเป็นชุมชนทางการเมือง ผู้นำแต่ละคน ประชาชนแต่ละคนและกลุ่มแต่ละกลุ่มต่างก็จะมุ่งดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางวัตถุในระยะสั้น โดยปราศจากการคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม ทั้งความไม่ไว้เนื้อเชื่อใจกัน การรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่นมีอุดมการณ์ มีเป้าหมายระยะยาวจะไม่เกิดขึ้น จะมีก็เฉพาะกลุ่มที่เกิดจากผลประโยชน์ระยะสั้นสมาคมท้องถิ่น ตลอดจนกลุ่มทางสังคมที่มีจุดประสงค์เพื่อการพบปะสังสรรค์มากกว่ากลุ่มทางการเมืองที่มุ่งที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายส่วนรวมโดยตรง

ในสังคมที่ขาดการรวมกลุ่มสมาคม ไม่มีการพัฒนาไปสู่ความเป็นสถาบันเป็นลักษณะหนึ่งของสังคมที่ประสบกับความแปรปรวนทางการเมือง มีการจลาจล การรัฐประหาร หรือมีลักษณะของการไร้เสถียรภาพทางการเมือง นั่นเอง

เชิงอรรถ

1. S.P. Huntington, **Political Order in Changing Societies**, (New Haven: Yale University Press, 1973), p. 1.
2. John T. Zadrozny, **Dictionary of Social Science**, (Washington D.C.: Public Affair Press, 1959), p. 168.
3. G.A. and A.G. Theoderson, **A Modern Dictionary of Sociology**, (N.Y.: Thomas Y. Crowell, 1969), p. 208
4. Op. cit., S.P. Huntington, P. 12.
5. Ibid., pp. 12—24.
6. Seymour Martin Lipset, **Political Man : The Social Bases of Politics**, (N.Y. : Doubleday and Co., 1963), pp. 64—70.
7. รายละเอียดเรื่องวิกฤตการณ์ของความชอบธรรมไปรตพิจารณา Lucian Pye, "The Legitimacy Crisis", ใน **Crises and Sequences in Political Development**, (N.J.: Princeton University Press, 1971), pp. 135—158.
8. Op. cit., Huntington, pp. 78—92.
9. ไปรตดูรายละเอียดใน นิคม รัฐอมฤต และ อนุสรณ์ สิมมณี, **พัฒนาการเมือง : เปรียบเทียบกรณีญี่ปุ่นกับไทย**, (โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521)
10. Bertrand de Jouvenel, **Sovereignty**, (Chicago: University of Chicago Press, 1963), p. 123.
11. ไปรตพิจารณา Lucian W. Pye, **Politics, Personality and Nation—Building**, (New Haven : Yale University Press, 1962),

กิจกรรมบทที่ 7

ศัพท์สำคัญ

สถาบันทางการเมือง
Institutionalization
Political Institutionalization
Adaptability
Complexity
Autonomy
Coherence
Legitimacy
Effectiveness
Civic Polities
Praetorian Polities

คำถามท้ายบท

1. จงวิเคราะห์คำกล่าวที่ว่า “ความแตกต่างทางการเมืองของประเทศต่าง ๆ ที่สำคัญนั้นไม่ได้อยู่ที่รูปแบบของการปกครอง แต่อยู่ที่ระดับของความสามารถในการปกครอง”
2. จงอธิบายมาตรการในการวัดระดับของความเป็นสถาบันทางการเมือง ตามทฤษฎีของ Huntington มาพอสังเขป
3. จงเปรียบเทียบมาตรการในการวัดระดับของความเป็นสถาบันระหว่างของ Huntington กับ Lipset
4. ท่านเข้าใจ “การเมืองแบบ Civic” ว่าอย่างไร
5. ท่านเข้าใจ “การเมืองแบบ Praetorian” ว่าอย่างไร
6. จงวิเคราะห์คำกล่าวที่ว่า “ระบบการเมืองที่เป็นทันสมัยและพัฒนาแล้วต่างจากระบบการเมืองแบบประเพณีที่พัฒนาแล้วที่สภาพของสถาบันทางการเมือง”
7. จงวิเคราะห์คำกล่าวที่ว่า “ระบบการเมืองที่เป็นทันสมัยและพัฒนาแล้ว ต่างจากระบบการเมืองที่ทันสมัยและด้อยพัฒนาที่ระดับของความเป็นสถาบันทางการเมือง”

8. จงวิเคราะห์คำกล่าวที่ว่า "ระบบการเมืองที่มีเสถียรภาพต่างจากระบบการเมืองที่ไร้เสถียรภาพที่สัดส่วนของความเป็นสถาบันกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง"
9. วัฒนธรรมทางการเมืองมีผลกระทบต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนหรือไม่ อย่างไร
10. "กองทัพในประเทศกำลังพัฒนาถือเป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็งที่สุด" จงอภิปราย